

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Efficacia divinatorum decretorum, variis Scripturæ testimoniis
demonstratur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

concomitantia vocant, ut hic & nunc Deus con-

trahat ad actum quem deiecit, seu elegit voluntas, seu ad quem praevia est per scientiam medium, se determinatur.

Secunda sententia, quae est communis in Scholasticis Thomistarum, & cui omnes gratiae efficacis defensores patrocinantur, decreta illa indifferentera rejicit, ut Deo injuriola, & rationem priorem causae, primique liberi in eo subvertentia; agnoscitque in illo decreta ab intrinseco efficacia, quibus in nostris actibus attingit non solum libertatem, sed etiam modum libertatis, cuiuslibetque in nobis (ut loquitur Augustinus) libertatem, fortissimam, & invictissimam voluntatem.

Haec conclusio, quae est fundamentum eorum, quae docent Thomistae in Tractatu de Auxiliis, circa efficaciam & causalitatem divinae gratiae, multipliciter solet demonstrari; praecipua tamen argumenta ad tria, vel quatuor capita revocari possunt, sive potius in tres vel quatuor classes distribui. Aliqua enim sumuntur ex Scriptura, alia ex autoritate SS. Patrum, praecipue D. Augustini & S. Thomae, qui in hac materia sunt praecipui; alia ex orationibus Ecclesiae, & promissionibus Dei; alia denique ex inconvenientibus & absurdis quae sequuntur ex adversa sententia.

§. II.

Efficacia divinorum decretorum variis Scripturae testimoniis demonstratur.

Plura ex Scriptura sacra deduci possunt argumenta, ad divinorum decretorum efficaciam demonstrandam, & ad excludendam decretorum indifferentiam, & Molinistica, consensum seu determinationem voluntatis creatae supponentia vel expectantia. In primis enim Scriptura saepe docet, voluntatem Dei ita esse efficacem & infallibilem, ut ei resisti non possit (salem in sensu composito, & potentia consequenti) id est, ut cum illa non possit componi & conjungi actualis resistencia, seu dissensus: At hoc non potest verificari, si Deus circa nostros actus liberos non habeat decretum ex se efficacem, hoc est ex vi sua infallibiliter inferens & causans liberum nostrae voluntatis consensum; sed hoc non potest differens, & expectans determinationem liberi arbitrii, ac conjunctum cum morali tantum motione & excitatione: Ergo decretum ex se efficacem necessarium admittendum est. Minor videtur manifesta, nam omnis concursus indifferens, omnisque motio moralis, quae non efficit, sed expectet consensum & determinationem liberi arbitrii, talis est ut ei resisti possit, etiam in sensu composito, & potentia consequenti, & cum ea conjungi actualis resistencia & dissensus, omne enim objectum propositum voluntati, praeter Deum clarè visum, non sufficit eam determinare, sed ei potest voluntas resistere, etiam in sensu composito, quia potest aliorum diverteretium illud non habeat bonitatem ad quantum totam capaciatem voluntatis, ut egregie docet & probat S. Thomas l. p. qu. 107. art. 4.

incorp. his verbis: Non potest sufficienter movere aliquid mobile, nisi virtus activa moventis excedat vel saltem adaequet virtutem passivam mobilis: virtus autem passiva voluntatis se extendit ad bonum in universali, est enim ejus objectum bonum universale, sicut & intellectus objectum est ens universale: quodlibet autem bonum creatum, est quoddam particulare bonum; unde ipse solus implet voluntatem, & sufficienter eam movet ut objectum.

Major autem desumitur ex variis Scripturae locis, quibus significatur divinae voluntati, absolute & consequenti, non posse resisti. Dicitur enim Esther 13. Non est qui possit tua resistere voluntati, si decreveris salvare Israel. Et iterum ibidem: Dominus omnium tu es, nec est qui resistat tui. Et iterum ad Roman. 9. Voluntati ejus quis resistit? Itaque 14. Dominus exercituum decrevit, & quis poterit infirmare? Et manus ejus extensa, & quis advertet illam? Et cap. 6. Consilium meum statuit, & omnis voluntas mea fiet. Cui consonat illud Augustini de Corrept. & Gratia cap. 14. Deo volenti salvum facere, nullum humanum resistit arbitrium: sic enim velle & nolle, in volentis aut nolentis est potestate, ut divinam voluntatem non impediat, nec superet potestatem. Et in Enchir. cap. 97. addit: Nisi hoc credamus, periclitatur ipsum nostrae Fidei confessionis initium, quia nos in Deum Patrem omnipotentem credere profitemur.

Ratio etiam suffragatur. Nam si voluntas creata posset resistere divinae, vel talis resistencia esset cum influxu Dei, vel sine ejus influxu? Non primum, nam si esset cum influxu Dei, jam esset cum voluntate Dei, quia influxus ille liberè oriretur ex Deo: Ergo à voluntate ejus: Ergo non esset contra voluntatem ejus, nec resistens ei. Neque secundum, si enim talis resistencia esset sine influxu Dei, & ipso non operante, vel cooperante, aliquid reale creatum esset possibile, quod esset independens in esse à Deo, & ab illo non causatum, nec participatum: quod est horribilis impietas, & ingens absurditas.

Secundo: In Scriptura Deus dicitur trahere cor hominis, Cant. 2. Trahe me post te, curremus. Et Joannis 6. Nemo potest venire ad me, nisi Pater qui misit me traxerit eum. Item Scriptura saepe asserit, Deum vertere, convertere, & immutare cor hominum. 1. Reg. 10. Immutavit ei Deus cor aliud. Esth. 14. Transfert cor illius in odium hostis nostri. Prov. 26. Sicut divisiones aquarum, ita cor Regis in manu Domini, quocumque voluerit vertet illud. Denique in sacris paginis, Deus per suam gratiam dicitur aperire cor hominis; 2. Machab. 1. Adaperiat Deus cor vestrum in lege sua. Et Actorum 16, dicitur de Lydia purpuraria quod Paulus aperuit ei cor: intenderet his quae dicebantur à Paulo. Sed illa tractio, immutatio, vel apertio cordis, vix potest explicari, si decretum Dei circa nostros actus liberos, non sit ex se & ab intrinseco efficax, nec faciat, sed expectet, vel supponat consensum & determinationem liberi arbitrii creati: Ergo divina decreta sunt ex se & ab intrinseco efficacia. Major constat. Minor verò probatur, quantum ad singulas partes. In primis enim illud quod ab alio determinatur, ab illo veluti trahitur, non verò illud trahit: Ergo si divinum decretum sit purè indifferens, & à libero arbitrio determinetur, quantum ad speciem actus, ut docent Adversarii, ab illo trahitur. Quae in sententia Adversariorum, dicendum est, quod Deus non potest convertere hominem, nisi ipse homo pro sua libertate concurrente, seu determinando

nando Dei concursus, traxerit Deum ad coo-
perandum secum, & non è converso: Nemo potest
venire ad me, nisi Pater qui misit me traxerit eum.
Unde Augustinus libro 1. contra duas Epist. Pe-
lag. cap. 19. Quis trahitur, si jam volebat? & tamen
nemo nisi velut trahitur: Ergo miris modis, ut velit, ab
illo trahitur, qui novit intus in ipsis hominum cordibus
operari. Similiter si divinum decretum non effi-
ciat intus in corde hominis consensum, & deter-
minationem liberi arbitrii, sed illam ab humana
voluntate supponat, vel expectet, quomodo po-
test verificari, quod Deus immuet voluntatem
& cor hominis, illudque transferat, vertat, con-
vertat, & inclinet quocumque voluerit? faciaturque
homines ex nolentibus volentes, & ex repugnan-
tibus consentientes, ut loquitur Augustinus Epist.
107. Non enim potest dici (ut infra ostendemus)
talem mutationem & conversionem cordis, fieri
solum per gratiam moraliter excitantem, cum illa
intus in corde hominis non operetur, nec deter-
minet infallibiliter humanam voluntatem ad
consensum, sed tantum eam allicit & invitet, eo
ferè modo, quo puer ostensione pomi invitatur
ad currendum. Denique cum apertio cordis si-
gnificet consensum & determinationem liberi
arbitrii, si Deus per suum decretum, & per gra-
tiam ab illo derivatam, eam non efficiat, sed ab
humana voluntate expectet, non potest dici aper-
tione cor hominis per suam gratiam, sed potius
talem apertionem à libero arbitrio expectare,
vel supponere.

9. Tertio ad probandam divinatorum decretorum
efficaciam, solent adduci Scripturæ testimonia,
in quibus Deus dicitur facere ut faciamus, & in
preceptis ejus ambulemus, ac judicia ejus custodiamus,
Ezechielis 36. Quæ verba ponderans Augusti-
nus de Gratia & lib. arbit. cap. 16. Ille (inquit)
facit ut faciamus, prebendo vires efficacissimas volun-
tati nostræ, qui dixit faciam ut in justificationibus meis
ambuleris. Item Isaiæ 26. dicitur Domine omnia
opera nostra operatus es nobis Et Apostolus ad Phi-
lipp. 2. hortatur fideles, ut in timore & tremore
salutem operentur: Deus est enim qui operatur in no-
bis velle & perficere pro bona voluntate: id est per
gratiam quam ex pura misericordia, & gratuita
voluntate concedit, & quam nobis in penam
præcedentium delictorum justissimè denegare
potest. Hoc autem salutaris timoris fundamen-
tum, in Adversariorum sententia penitus evertit-
tur, cum juxta illam, divinum decretum non o-
peretur in nobis volitionem & consensum, sed
illum supponat vel expectet ab humana volun-
tate, & ab illa determinetur quantum ad spe-
ciem actus. Unde Ecclesia Lugdunensis in libro
de Defensione veritatis Scripturæ: Etiam si gene-
raliter & indifferenter, omnes homines Deus vult sal-
vos fieri, in aliorum tamen cordibus, benignitate mi-
sericordie suæ, ipse operatur eandem voluntatem suam,
ut & ipsi salvari velint, & salventur: qualibus &
Apostolus dicit: Cum timore & tremore vestram sa-
lutem operamini: Deus est enim qui operatur in nobis
velle & perficere pro bona voluntate. In aliorum au-
tem cordibus, severitate justis & occultis judicii sui, non
operatur hanc salutarem voluntatem, sed dimittit
eos in suo arbitrio, ut quia noluerunt credere, justam
volitionem damnentur.

10. Quæ omnia confirmari possunt ex illa fre-
quenti Scripturæ comparatione, quæ dicit nos
& voluntates nostras se habere ad Deum, sicut
lutum ad figulum, qui utitur masâ terræ ut vult:
non quod tollat à nobis virtutem & libertatem

operandi, sed quia dat illam, & motu suo illam
velat, sicut figulus massam. Et ita libera volun-
tas debet formari, & præveniri à Deo in sua
efficacia, sicut lutum à figulo: Jerem. 18. Ecce sicut
lutum in manu figuli, sic vos in manu mea, dicit Domi-
nus. Et sicut instrumentum ab artifice: quæ etiam
comparatione inter dum Scriptura utitur ad ex-
plicandam voluntatis creatæ subordinationem,
& dependentiam à Deo, in sua efficacia & coo-
peratione; & ut significetur, quod voluntas no-
stra incipit à Deo moveri, formari, applicari,
& determinari ad bonum, sicut instrumentum
ab artifice. Dicitur enim Isaiæ 10. Nunquid glo-
riabitur securus contra eum qui secit in ea, aut ex-
altrabitur serra contra eum à quo trahitur? Quali-
dicat Spiritus Sanctus, quod sicut securis & ser-
ra non debent gloriari ex eo quod scindant ar-
tificiosè, quia non possunt ita scindere, nisi
priùs moveantur, applicentur, & determinen-
tur ab artifice. Ita similiter homo non debet
gloriari ex eo quod rectè operetur, quia volun-
tas nostra non potest bonum velle & operari nisi
moveatur, determinetur, & applicetur à Deo,
Quoties enim bona agimus. Deus in nobis, atque no-
biscum operatur, ut operemur, inquit Concilium
Araucanicum, contra errorem Semipelagianor-
um definiens Videndus est D. Thomas, con-
tra Gentes cap. 147. ubi inquit: Sub Deo qui est
primum intelligens & volens, ordinantur omnes intel-
lectus & voluntates, sicut instrumenta sub principali
agente: oportet igitur quod eorum operationes effi-
ciam non habeant respectu ultima perfectionis, quæ est
à deo beatus, nisi per virtutem divinam: in-
get igitur rationalis natura divino auxilio ad conse-
quendum ultimum finem. Et cap. 148. Auxilium di-
vinum sic intelligitur homini adhiberi ad bene age-
ndum, quod in nobis nostra opera operatur, sicut causa
prima operatur operationes causarum secundarum, &
agens principale operatur actionem instrumenti: unde
dicitur Isaiæ 26. Omnia opera nostra operatus es
in nobis Domine. Causa autem prima causa operationem
causæ secundæ, secundum modum ipsius: Ergo
D & Deus causat in nobis nostra opera secundum modum
nostrum, qui est ut voluntate, & non coactè agamus.
Denique ad demonstrandam divini decreti ef-
ficaciam, insignis est locus Apostoli ad Roman.
& ubi loquens de viris sanctis & spiritualibus sic
ait: Qui Spiritu Dei aguntur, hi filii Dei sunt. Quem
locum expendens Augustinus de Corrept. &
Gratia cap. 2. Intelligant (inquit) si Filii Dei sunt,
Spiritu Dei se agi, ut quod agendum est, agant, & cum
egerint illi à quo aguntur gratia, agant: aguntur enim
ut agant, non ut ipsi nihil agant. Quæ ultima verba
maximè ponderanda sunt. In primis enim illud
verbum, aguntur, significat veram & realem ef-
ficientiam, & non solum motionem moralem &
metaphoricam, quæ non nisi improprie & me-
taphoricè potest dici actio, seu efficientia. Se-
cundò, quando dicitur, quod aguntur ut agant, per
hoc designatur, gratiam Spiritus Sancti non ita
moveri voluntates hominum, ut illæ se habeant
merè passive, recipiendo solum motum illum
Spiritus Sancti, & illi non cooperando, ut dice-
bat impius Lutherus; Sed illas moveri à Spiritu
Sancto, ad hoc ut seipsas moveant ac determi-
nent, tanquam secundum movens & secundum
liberum; ac proinde motionem divinam gratiam
non impedire, sed potius efficere motum & de-
terminationem liberi arbitrii.

Dices cum Adversariis: Spiritum Dei facere
ut faciamus, & agere nos ut agamus & velimus, per

per motionem moralem & gratiam excitantem, quae consistit in illuminatione & pia cogitatione intellectus: non autem per motionem physicam & physice applicantem.

Verum praeterquam quod haec responsio §. sequenti impugnabitur, eam expressè, & intermissè excludit D. Thomas super cap. 8. Epistolae ad Roman. lect. 3. ubi ait: Possit se intelligi, quod Spiritu Dei aguntur, sicut quidam doctore quidamque Spiritu Dei aguntur, sicut quidam doctore quidamque Spiritu Dei aguntur, sicut quidam doctore quidamque Spiritu Dei aguntur, sicut quidam doctore quidamque Spiritu Dei aguntur...

§. III.

Ex Principis doctrinae Augustiniana eadem veritas manifestatur.

¶ Numerata adducit solent Augustini testimonia ad divinorum decretorum efficaciam suadendam: haec breviora tantum & facilliora colligemus.

In primis ergo Aquilinus doctor, & invictissimus divinae gratiae propugnator, variis in locis supra à nobis relatis, docet hominem non posse divinae voluntati resistere; & hoc certum reputat, ut nihil hoc credatur, periclitari primum nostrae fidei confessionis initium, alleveret: Sed decreto pure indifferenti, & motioni moraliter tantum excitanti, voluntas potest resistere, etià in sensu composito, & potentia consequenti: id est cum illa conjungere resistentiã & dissentium, ut dicitur Adversarii: Ergo tale decretum indifferentens, doctrinae Augustini repugnat.

Secundo; Idem S. Doctor variis in locis Tractatu praecedenti relatis, docet Deum in sua praedestinatione seu decreto, futura facta praesistere: Sed divinum decretum non potest esse medium ducens in certam & infallibilem nostrorum adum liberorum cognitionem, nisi sit ex se & ab intrinseco efficacax, ut ibidem ostendimus, & fatentur Adversarii, qui idcirco tale medium non assignant, sed recurrunt ad veritatem objectivam, vel ad supercomprehensionem causarum secundarum, ut constat ex dictis ibidem; Ergo Augustinus agnoscit in Deo decreta ex se & ab intrinseco efficaciam.

Tertio; Idem Augustinus de Gratia & libero arbitrio cap. 5. de Corrept. & Gratia cap. 10. 12. 14. 15. de Praedest. SS. cap. 6. & alibi passim, recognoscit gratiam efficacem ab intrinseco, quã Deus corda hominum certissime, indeclinabiliter, imperabiliter, invictissime, immutabiliter, & infallibiliter, trahit, & convertit, quando, ubi, &

quomodo voluerit: cujus verba brevitas causã pratermitto: sufficiant ista quae habentur in libro de Praedest. SS. cap. 8. Haec itaque gratia, quae occultè humanis cordibus, divinã largitione tribuitur, à nullo duro corde respuitur: ideo quippe tribuitur, ut cordis duritia primitus auferatur. Quae verba soli gratiae ex se efficaci possunt cum proprietate applicari: At semel admittã gratiã ab intrinseco efficaciam, necessariò debet concedi decretum ab intrinseco efficacax, ut fatentur Adversarii, & de se manifestum apparet: Ergo talia decreta ab intrinseco efficaciam, sunt de mente sancti Patris nostri Augustini.

B Quartò; Augustinus pluribus in locis certitudinem & infallibilitatem consensus nostrae voluntatis à Deo praviã, reducit in divinam omnipotentiam, & in supremum dominium quod Deus habet in nostras voluntates; ut constat ex cap. 14. libri de Corrept. & Gratia, ubi ait, quòd Deus de ipsis hominum voluntatibus quòd vult facit. Quòd sine dubio habet humanorum cordum quocumque voluerit inclinandum omnipotentissimam potestatem. Quòd magis habet in potestate voluntates hominum, quam ipsi suam. Item cap. 20. libri de Gratia & libero Arbitrio dicit, Deum dominari voluntatibus hominum, At negantes decreta ab intrinseco efficaciam, non reducunt infallibilitatem consensus voluntatis nostrae in divinam omnipotentiam, & in supremum & absoluteum dominium in nostras voluntates, sed in ejus praescientiam explorantem circumstantias temporis & loci, in quibus voluntas creata, sub auxilio Dei indifferente, & moraliter tantum excitante, se ipsam determinatura est ad consensum: Ergo illi longissime ab Augustino distant.

C Quintò; Idem S. Doctor libro 1. ad Simplicianum qu. 2. dicit quòd Effectus misericordiae Dei non potest esse in hominis potestate, ut frustra ille miseretur, si enim Deus miseretur, ergo jam volumus, ad eandem quippe misericordiam pertinet ut velimus; Deus enim est qui operatur in nobis velle & perficere. Ergo ex Augustino efficaciam divini decreti, & gratiae ex illo profluentis, non subicitur libero arbitrio, nec exspectat, aut supponit, sed potius efficit & causat ejus determinationem & consensum.

D Denique; Idem Augustinus in infinitis prope modum locis, docet Deum per suam gratiam facere homines ex nolentibus volentes, ex repugnantibus consentientes, ut constat ex Epistola 107. ad Vitalem, Illam intus in ipsis hominum cordibus operari, non ut homines, quòd fieri non potest, nolentes credant, sed ut volentes ex nolentibus fiant: ita enim loquitur libro 1. contra duas Epist. Pelag. cap. 19. Denique in libro de Gratia & libero Arbitrio, cap. 21. sic ait: Agit omnipotens Deus in cor de hominum, etiam motum voluntatis eorum, ut per eos agat quòd per eos agere ipse voluerit, qui omnino injustè aiquid velle non novit. Et post multa Scripturae testimonia, quae ad hoc probandum adducit, tandem sic concludit: Haec & talibus testimoniis divinarum eloquiorum, quae omnia commemorare nimis longum est, satis, quantum existimo, manifestatur, operari Deum in cordibus hominum, ad inclinandas eorum voluntates quocumque voluerit, sive ad bona, pro sua misericordiae, sive ad mala, pro meritis eorum. (intellige quantum ad materiale & ad entitatem malitiae subitratam) judicio utique suo, aliquando aperto, aliquando occulto, semper tamen iusto. Ergo ex Augustino, quidquid intimum est in nostra voluntate, & ex ejus sinu visceribusq; nascitur, totum hoc

in Bibli